

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA AGROBIZNES KORXONALARIDA INNOVATSION BOSHQARISH JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH O'ZBEKISTONNING VILOYATLARI MISOLIDA

Xo'jamova Latofat Asadullayevna

"International school of finance technology and science" nodavlat oliy ta'lim muassasasi "Iqtisodiyot va kompyuter injiniring" kafedrasi o'qituvchisi

Anotatsiya: O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga asoslangan agrobiznesni boshqarishning takomillashuvi, ayniqsa, innovatsion texnologiyalar va boshqaruv usullarini joriy etish bilan bog'liq. Yashil iqtisodiyot tamoyillarini qo'llash, atrof-muhitni muhofaza qilish, resurslardan samarali foydalanish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashni maqsad qilgan. Agrobiznes korxonalarida innovatsion boshqarish jarayonlarini takomillashtirish, nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshirish, balki ekologik muammolarni hal qilishda ham muhim rol o'ynaydi. O'zbekistonning viloyatlari misolida bu jarayonlarni qanday amalga oshirish mumkinligi haqida so'z yuritamiz.

Kalit so'zlar: agrobiznes, innovatsion, suv resurslari, yashil iqtisodiyot, modernizatsiya, iqtisodiy samaradorlik.

Аннотация: Совершенствование управления агробизнесом на основе зеленой экономики в Узбекистане связано, в частности, с внедрением инновационных технологий и методов управления. Он направлен на применение принципов зеленой экономики, защиту окружающей среды, эффективное использование ресурсов и обеспечение экономической стабильности. Совершенствование процессов инновационного управления на предприятиях агробизнеса играет важную роль не только в повышении экономической эффективности, но и в решении экологических проблем. Мы поговорим о том, как эти процессы могут быть реализованы на примере регионов Узбекистана.

Ключевые слова: Агробизнес, инновации, водные ресурсы, зеленая экономика, модернизация, экономическая эффективность.

Annotation: The improvement of agribusiness management based on the green economy in Uzbekistan is associated, in particular, with the introduction of innovative technologies and management methods. It aims to apply the principles of a green economy, protect the environment, use resources efficiently, and ensure economic stability. Improving innovation management processes at agribusiness enterprises plays an important role not only in improving economic efficiency, but also in solving environmental problems. We will talk about how these processes can be implemented using the example of the regions of Uzbekistan.

Keywords: Agribusiness, innovation, water resources, green economy, modernization, economic efficiency

Innovatsion boshqarish va yashil iqtisodiyot haqida umumiy tushuncha

Innovatsion boshqarish – bu yangi texnologiyalar, metodologiyalar va yondashuvlarni joriy etish orqali agrobiznes korxonalarining samaradorligini oshirishni anglatadi. Yashil iqtisodiyot sharoitida bu boshqaruv jarayonlarida ekologik toza texnologiyalarni, resurslarni tejash va barqaror ishlab chiqarishni ta'minlaydigan strategiyalarni qo'llash talab etiladi.

Innovatsion boshqaruvni O'zbekistonning viloyatlari misolida ko'rib chiqish, har bir viloyatning iqtisodiy va ekologik sharoitlariga mos ravishda amalga oshirilishi zarur.

O'zbekistondagi viloyatlar misolida innovatsion boshqaruvni takomillashtirish

1. Andijon viloyatida organik qishloq xo'jaligini rivojlantirish

Andijon viloyati, O'zbekistonning janubiy-sharq qismida joylashgan va qishloq xo'jaligi uchun juda qulay iqlim sharoitlariga ega. Viloyatda paxta, g'alla va mevasabzavot yetishtirish keng tarqalgan. Biroq, intensiv qishloq xo'jaligi texnologiyalaridan foydalanish, atrof-muhitga zarar keltirishi mumkin. Shu sababli, Andijon viloyatida organik qishloq xo'jaligini rivojlantirish uchun innovatsion boshqaruv jarayonlari joriy etilishi zarur.

Misol sifatida, organik o'g'itlar va biologik zararkunandalarga qarshi vositalar ishlab chiqish va joriy etish, yer unumdorligini yaxshilash, suvni tejash va pestitsidlardan voz kechish orqali ekotizimni himoya qilish mumkin. Bunda, viloyatdagi fermerlar uchun o'quv markazlarini tashkil etish, innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish bo'yicha maslahat xizmatlarini ko'rsatish zarur.

2. Farg'ona viloyatida aqlli sug'orish tizimlarini joriy etish

Farg'ona viloyati, O'zbekistonning markaziy qismida joylashgan va qishloq xo'jaligi uchun muhim hudud hisoblanadi. Sug'orish tizimlari bu yerda juda muhim bo'lib, ammo ko'p hollarda suv resurslaridan samarali foydalanilmayapti. Yashil iqtisodiyot sharoitida innovatsion boshqaruvning asosiy yo'nalishlaridan biri – aqlli sug'orish tizimlaridan foydalanishdir.

Farg'ona viloyatida aqlli sug'orish tizimlarini joriy etish orqali, fermerlar suvni samarali ishlatish va qishloq xo'jaligida yuqori hosil olish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu tizim, suyuqlikni faqat zarurat tug'ilganida ta'minlaydi, shu bilan birga yerning namlik darajasini real vaqt rejimida monitoring qilish imkonini beradi. Innovatsion texnologiyalar, masalan, IoT (Internet of Things) qurilmalari va mobil ilovalar yordamida fermerlar yer unumdorligini yanada oshirishi mumkin.

3. Buxoro viloyatida quyosh energiyasidan foydalanish

Buxoro viloyati, O'zbekistonning quyuq qorali va quyoshli mintaqalaridan biri bo'lib, quyosh energiyasidan samarali foydalanish imkoniyatlari juda katta. Innovatsion boshqaruv jarayonlarini takomillashtirishda quyosh energiyasini joriy etish, yashil iqtisodiyotning asosiy tamoyillaridan biridir.

Buxoro viloyatida qishloq xo'jaligi uchun quyosh energiyasidan foydalanishni kengaytirish, masalan, quyosh energiyasi bilan ishlaydigan suv nasoslarini o'rnatish yoki issiqlik energiyasini ishlab chiqarish orqali qishloq xo'jaligini yanada barqaror va samarali qilish mumkin. Bu, o'z navbatida, energiya resurslarini tejashga yordam beradi va atrof-muhitga bo'lgan salbiy ta'sirni kamaytiradi.

4. Namangan viloyatida aqlli va barqaror qishloq xo'jaligi tizimlarini joriy etish

Namangan viloyatida qishloq xo'jaligi tizimi ko'p jihatdan an'anaviy usullar bilan boshqarilmoqda, lekin aqlli va barqaror qishloq xo'jaligi tizimlarini joriy etish orqali bu tizimlarni takomillashtirish mumkin. Namangan viloyatida innovatsion boshqaruvni amalga oshirish uchun, masalan, intensiv selektsiya va genetik muhandislik metodlarini joriy etish, qishloq xo'jaligida ekologik toza va yuqori sifatli mahsulotlar yetishtirishni ko'zda tutish zarur.

Aqlli qishloq xo'jaligi tizimlari, shu jumladan sensorlar va avtomatizatsiya texnologiyalaridan foydalanish, yer unumdorligini oshirish, suv va boshqa resurslardan samarali foydalanish imkoniyatlarini yaratadi. Shuningdek, namlik darajasini monitoring qilish, ekinlarni optimal sharoitlarda o'sishini ta'minlashda qo'l keladi.

5. Qashqadaryo viloyatida innovatsion boshqaruv jarayonlarini takomillashtirish orqali quyidagi foydalar erishish mumkin:

Resurslarni samarali boshqarish: Aqlli sug'orish tizimlari, quyosh energiyasidan foydalanish va organik qishloq xo'jaligi kabi innovatsion texnologiyalar, resurslarni samarali ishlatish va atrof-muhitni himoya qilish imkonini beradi.

Iqtisodiy samaradorlik: Innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish, agrobiznes korxonalarining raqobatbardoshligini oshiradi va yangi eksport bozorlarini ochadi.

Yangi ish o'rinlarini yaratish: Agroturizm va yangi texnologiyalarni joriy etish, yangi ish o'rinlarini yaratadi va aholi bandligini oshiradi.

Barqaror rivojlanish: Yashil iqtisodiyot tamoyillariga asoslangan innovatsion boshqaruv, viloyatning ekologik barqarorligini ta'minlab, kelgusi avlodlar uchun tabiiy resurslarni saqlab qolishga yordam beradi.

Innovatsion boshqaruvning ijtimoiy va iqtisodiy foydalari

Innovatsion boshqaruv jarayonlarini takomillashtirish orqali O'zbekistonning viloyatlaridagi agrobiznes korxonalari quyidagi ijtimoiy va iqtisodiy foydalarga ega bo'ladi:

Barqaror rivojlanish: Yashil iqtisodiyot tamoyillari asosida qishloq xo'jaligi korxonalari ekologik barqarorlikni ta'minlab, tabiiy resurslar bilan ehtiyotkorona munosabatda bo'ladi.

Ish o'rinlarini yaratish: Innovatsion texnologiyalarni O'zbekistonda joriy etish, yangi ish o'rinlarini yaratadi va ishchi kuchining malakasini oshirishga yordam beradi.

Raqobatbardoshlikni oshirish: Yangi texnologiyalarni tatbiq etish, qishloq xo'jaligi mahsulotlarining sifatini yaxshilaydi va ularni global bozorda raqobatbardosh qiladi.

Resurslardan samarali foydalanish: Yashil texnologiyalarni joriy etish orqali resurslar (suv, yer, energiya) samarali ishlatiladi, bu esa ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytiradi.

Xulosa: Yashil iqtisodiyot sharoitida agrobiznes korxonalarida innovatsion boshqaruv jarayonlarini takomillashtirish, O'zbekistonning viloyatlari misolida o'zining ijtimoiy va iqtisodiy foydalarini ko'rsatadi. Har bir viloyatning ekologik va iqtisodiy sharoitlariga mos ravishda yangi texnologiyalarni tatbiq etish, qishloq xo'jaligi sohasining raqobatbardoshligini oshiradi va atrof-muhitni asrashga yordam beradi. Innovatsion boshqaruv metodlari, nafaqat qishloq xo'jaligi mahsulotlarining sifatini yaxshilash, balki iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda ham muhim rol o'ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Umurzoqov O'.P., Umarov S.R. O'zbekiston agrosanoat majmuasiga investitsiyalar jalb etish holati. O'zbekiston agrar fani xabarnomasi. – T.: 2003. – №3
2. Ruzmetov B. Fomirovanie kompleksnoy regionalnoy strategii v usloviyax uglubleniya ekonomicheskix reform. Iqtisodiyotni erkinlashtirish sharoitida mintaqani barqaror rivojlantirish va raqobatbardoshligini oshirish muammolari.- Urgench, 2006
3. Saidova G. K. i dr. Detsentralizatsiya i vazmojnosti razvitiya chelovecheskogo potentsiala. Ekonomicheskoe obozreniya. yanvar. 2005. 4 s.
4. Nazarova F. Iqtisodiyotni erkinlashtirish sharoitida O'zbekiston agrar sektorini rivojlantirish istiqbollari. Iqtisod fanlari doktori ilmiy darajasini olish uchun dissertatsiya avtoreferati. T.: O'zBIITI. 2001.
5. <http://www.gov.uz>